
Daaben og Julen

En prædiken af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Daaben og Julen	4
Metadata om værket	4
Metadata om værket	4

Daaben og Julen

Prædikedato 25. december 1942

Prædiken ID P251242-01

Kilde (Julestjernen 1942. Siegumfeldts udklipsarkiv, mappe 15.)

Daaben og Julen

Glædelig Jul, mine Læsere. Det lyder der ikke noget mærkeligt i? Vel? De nikker: Tak i lige Maade, og vil gaa videre i Texten. De tænker ikke over, hvornaar Juleartikler bliver til. De sidder og læser dette her i December, men jeg sidder og skriver det paa det Tidspunkt af Aaret, hvor det var naturligere at sige: Glædelig Juli. Det var forøvrigt heller ikke noget ubegrundet Tilraab; for vi er midt i Sommerens Hjerter, og det banker paa en saadan Maade, at der i allerhøjeste Grad trænges til at udtales gode Ønsker for det. *Julestjernens* Redaktør, der er alt for blødhjertet et Gemyt til at hedde Sten og alt for retlinet en Natur til at hedde Vinkel, og som alligevel sejler under falsk Flag og hedder Steenvinkel, rykker mig for Bidraget til sit Julehefte og har samtidig ondt af mig, at jeg skal sidde midt i Skærsommeren og skabe mig i Julestemning, men jeg behøver slet ikke at skabe mig; Skærsommeren skaber sig nemlig for os begge to; Vinden tuder om Hushjørnerne, og Ilden buldrer i Kakkellovnen; der mangler bare, jeg skal rulle Gardinerne ned, hente en liden Gran og tænde et Par Lys paa den; saa er det Juleaften saa veritabelt, som jeg kan ønske det.

Menneskene er af Lave, og Naturen er af Lave. Ingen Sommer efter saadan en Vinter! Men Begreberne er der endnu? Hu-u-uit, fløjter det derude; Bladene er næsten pisket af Træerne; og hvad Stormen har levnet, har Larverne ædt. Det er virkelig Vinter i Juli Maaned. Jeg behøver slet ikke at tage Fantasien til Hjælp for at komme i Julestemning, og hvad skal en stakkels Digter gøre, der ikke kan faa Lov at bruge sin Fantasi? Han duer til ingenting undtagen til at køre paa Lossepladsen, og dér vil jeg saa nødig. Det kribler inde i mig, at der er Brug for mig til en Masse endnu.

Men hvad skal jeg skrive til “Julestjernen”? Det er blevet mig paalagt, det skal være noget om Julen. For den er der saa mange af de andre Bidragydere i Aar, der er gaet udenom. Men hvad skal jeg skrive om Julen? Havde det nu bare været 25 Grader i Skyggen, altsaa Varme naturligvis, og stille Vejr, og Haven havde summet af Bier og metalfunklende Fluer! saa vilde jeg have sat mig ned under det store Egetræ og drømt mig bort til fjerne Egne, til Julen i Barndomshjemmet med Sne og Kanekløkker gennem Lollands Herregaardsskove. Eja, sikke en Juleartikkel De skulde have faaet, mine Læsere! Nu kan jeg ikke. Hvor skal jeg hente Inspirationen fra? Jeg kommer til at skrive til Steenvinkel og sige, at jeg giver op.

Nej, nu ved jeg, hvad jeg vil gøre. Der gaar og skramler en lille Dreng nedenunder i Køkkenet; han er vist ved at hjælpe sin Mor med at sylte Stikkelsbær, eller hvad de laver; han hedder Mogens og er bare 4 Aar. Ham vil jeg gaa ned og spørge om, hvad han ved om Julen. Og saa vil jeg komme op og fortælle Dem det igen.

Farvel saalænge!

— — —

Det fik jeg ikke meget ud af. Mogens sagde, at Julen det var, at saa kom Nisserne, og de havde Gaver med til os, og saa glemte de deres Sæk. Hans lille Søster, der er en halvandet Aar ældre end han, rykkede ham til Undsætning og gav paa Kvinders Vis Udtryk for et noget mere aandeligt Syn; da jeg spurgte, om det ikke var en Fødselsdag, vi fejrede med Julen, svarede hun, at jo, det var det; det var Kirkens. Og det er jo da egentlig ikke saa fejl.

I det samme kom der 3 fra den lille Ende af og for Resten ogsaa fra den store, Midterfiguren i Børnegalleriet, Arne — han kom pilende ind. Bare ved at dukke op mindede han om en af de skønneste Juleaftener, vi har oplevet. Han blev nemlig døbt en Juleaften i Vedersø Kirke. —

Jeg foreslog et Aar Statsradiofonien, at den skulde udsende Julegudstjenesten fra Vedersø, men det havde den ikke Tid til. Der er ellers ikke ret meget, der er dejligere end en Landsbykirke i Julekvælden. D. v. s. første Gang jeg som Præst var ude for Juleaften i Kirken, blev jeg slemt forskrækket. Jeg havde forberedt mig paa en grundig og videnskabelig Udlægning af Johannes's Juleevangelium: I Begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. — Og da jeg traadte ind i min Kirke, var den stopfuld af Børn paa 3 Aar og op- og nedefter. Jeg anede ikke den vestjydske Skik med, at Juleaften gaar de Smaa i Kirke, Juledag de Ældre, 2. Juledag de Unge og Søndag mellem Jul og Nytaar de Gamle.

Jeg indsaa hurtigt, at Udredningen af Forholdet mellem Logoslæren og Evolutionsteorien ikke rigtigt var noget for dette Publikum; og heldigvis ligger Inspirationens Kunst mig ikke saa fjern. Fra den Dag af har jeg syntes, det var noget saa storartet med denne brogede, ungdommelige Forsamling i Kirken paa den Aften i Aaret. Prædiken kan der jo ikke blive noget synderligt af. Men vi snakker lidt sammen om Tingene og synger jo "Dejlig er den Himmel blaa" og "Glade Jul" og "Her komme, Jesus, dine Smaa" og "Et Barn er født i Betlehem" og "Julen har bragt velsignet Bud". Lysene skinner fra de to store Træer i Kordøren paa hver Side af Daabsfonten og spejler sig i blanke Barneblikke, nogle Øjne straalere ved det festlige Syn, og nogle Øjne har allerede været med saa tit, at de forholder sig sagligt vurderende. De Mindste har glædet sig Uger i Forvejen til at faa Lov at komme med i Kirke, og de er saa ivrigt optaget af det hele, at de af og til maa snakke lidt med.

Og Jesus er selv med i Kirken. Det har jeg tydeligt følt. Han er der endda i to Skikkelser. Han er der som det lille Barn i sin Mors Fang midt mellem de knælende Hyrder. Alle Børnene ser ham ganske klart. Stjernen skinner ned gennem et Hul i Taget, dens Lys falder lige paa hans lille, buttede Ansigt, og Faar bræger, og Køer tygger Drøv, de kære, gode Dyr, som Børnene er saa fortrolige med hjemmefra. Jo, det er rigtignok festligt at være med til at overvære Jesu Fødsel, og det gør ikke noget, det er en 19-20 Hundredaar efter, at den fandt Sted. Der er nogle af Børnene, som man kan se paa, hvordan de lytter efter; de kan høre Englene synge med i det høje: Fred paa Jorden, Ære være Gud i det højeste, i Mennesker Guds Velbehag.

Men Jesus er ogsaa til Stede som den unge Mester; han staar i en halvmørk Krog af Kirken, der kun er oplyst af levende Lys, for Elektricitet er der ikke indlagt i den, han staar og nikker og ler; det morer ham saadan at se alle disse Børn forsamlede om Verdenslitteraturens Perle, Historien om hans egen Fødsel, han nikker og ler, for han kender dem jo allesammen, der er ikke een af dem, han ikke selv har døbt.

Og der var altsaa eet Aar, da en af mine Drengene blev døbt netop den Aften.

En Præst spekulerer sommetider paa, mere end de andre i hans Menighed, hvad Daab egentlig er for noget. Det bryder en lille, jævn Mor sig fejl om. Hun ved bare, at saadan bar hendes Mor sig ad og igen før hende hendes Mor, saadan bar de sig ad med at faa deres Børn indviet til Samfundet, det kristne, danske Samfund, der har levet nu i over 1000 Aar. Det er godt nok noget underligt noget med at spørge et lille Barn, der ingenting forstaar og ingenting kan svare, og korstegne det og øse Vand over dets Hoved og udtale ubegribelige Ord; men en Indvielse maa jo nu engang være noget hemmeligt, mystisk noget; ellers svarede den jo hverken til Fødsel eller Død. Saa kommer hun da med sit Barn og føler sig beriget og velsignet, netop fordi det, der sker, ligger vidt ud over hendes Forstand.

Og naar Præsten har spekuleret mange smukke og kloge og vise Ting sammen, saa han til sidst løber surr i det hele, saa gaar han over i Kirken, bort fra Spekulationerne, over til Handlingen, og der møder den unge Mor ham med sin Tro og sin Tillid og Taknemmelighed, og det bliver blegt og uvirkeligt og betydningsløst for ham, alt det, han tumlede med hjemme i Studereværelset, over for det at staa her midt i Virkeligheden og føle sig Livets Kilde saa nær. Han kan være paa Nippet til at fornemme noget kættersk, som at han staar her og bliver gendøbt, det er den unge Mor og det lille Barn, der døber ham, saa Glædens og Troens Kilder bryder Tilstopningen og Seglet og springer igen i hans Sind.

I forrige Aarhundrede levede der saadan en god og from Præst her i mit Embede. Men det skete, at Tankerne brødes slemt i hans Hjerne, og han blev vildsom og hjemløs i sin Tro. Da var det Barnedaaben, der hjalp ham. Ja, ved sit eget Barns Daab oplevede han det næsten fysisk. Paa Kirkebogens gulnede Blad har en Haand, der skælver af Bevægelse og Lykke, skrevet i Randen: midt under den hellige Handling fyldtes det lille Barneansigt af Guds Fred.

Den ældgamle Granitdøbefont i Vedersø Kirke har været brugt til Svinetrug engang. Saa blev den fundet og rensed og standet og vendte tilbage til sit Embede med stor Ære. Der er en stærk Prædiken i dette for mig. Jeg har saamænd ogsaa ladet mig bruge til Svinetrug et Par Gange, men af Guds Naade er jeg blevet genantaget til min ophøjede Gerning i hans Hus. Sjældent har jeg følt det dybere end hin Juleaften, da jeg stod der mellem de to Træer fra Præstegaardens egen Skov, som jeg har set voxe op fra en bitte liden Begyndelse til at blive værdige til denne Ære, og ventede paa mit eget Kød og Blod, som jeg skulde faa Lov til at lukke ind i Guds Rige. Saa kom hans unge Mor med ham, og min store Pige paa 4 Aar holdt i hendes Kjole; hendes udslagene, lyse Haar funkede i Julelysenes varme Skær; min store Dreng paa 2 Aar, klædt helt i hvidt, sad paa en smuk, ung Piges Arm ved Siden af Daabsfonten; og den lille Daabskandidat selv var klædt i den Kjole, som ogsaa jeg er døbt i, og som er det næsten eneste Arvestykke, der er i mit Eje fra mine alt for tidligt døde Forældre. Alle de julestemte Smaabørn nede i Kirken strakte Hals og lyste med Øjnene og lignede saamænd en himmelsk Hærskares Mangfoldighed.

Moderen med Barnet — to Mennesker af Synd og Død og Forkrænkelighed, javist. Men de stod dog der som et Billede paa Renhed og Liv og Evighed; dér, ved Daabens hellige Kilde, mindede de paa Aarets højhelligste Aften lyslevende om Menneskehedens højeste Symbol, det inderligst dyrkede og tilbedte. Moderen med Barnet, det er Slægtens Forsøg paa selv at tiltrodse sig Evighed. Favntaget, det Øjeblik, da Mennesket naar den intenseste Form for jordisk Liv, skaber det nye Liv; Kvinden, der just har naaet sin Mandbarhed, sin højeste Udfoldelse, kaster sit Liv ind mod Døden for at føde dette nye Liv, for at frelse Slægten fra Undergangens evigt snappende Rovdyrkæber. Se, nu er Fødslen overstaet, som Sejerherreinde staar hun der og løfter sit Barn paa sin hvide Arm paa eengang triumferende og samtidig værgende denne spæde Flamme, der betyder: Død og Mørke forjaget en Menneskealder endnu.

Men her ved Daabsfonten i Guds Hus betyder Kvinden og Barnet en endnu større, en langt rigere Sejr over Døden end denne, at Slægten ved Selvfornyelse med Nød og næppe klarer sig gennem Aarhundrederne. Her varsler det skønne Billede den Sejr over Døden, der kaldes for Evigheden. Juleevangeliets Sejerssang. Et Barn er os født, en Søn er os givet, og Herredømmet skal være paa hans Skulder. Jomfruen Marie, Guds Hustru, du staar foran Slægterne med det Barn, der aabnede os Daabens Kilde. Fødselens og Dødens uigennemskuelige Hemmeligheder krones af denne Daabens høje Gaade. Gud har gjort sit Under for os. Gennem Vand og Aand lukkes vi ind i det Forhold, hvor Syndens og Dødens Herredømme over os er brudt. Endnu lever vi under Besættelsen af disse to os saa fjendtlige Magter; men vi ejer Daabens Frihedsbrev, saa vi ved i Troen, at forude ligger vor Frelse, garanteret af selve Gud. — —

Hvad var det nu? Var det Julen, jeg skulde skrive om. Jamen det bliver jo ikke til noget. Jeg maa opgive at levere den Artikel. Jeg maa nøjes med at ønske alle Julestjernens Læsere: i *hans* Navn, der gav os Daaben til det evige Liv, en glædelig Jul!